

ROTTERDAM.

1.

TOELICHTING.

De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem, waarop zij uitwateren, in verschillende tinten.

Polders, door een bias van donkerder tint omgeven, brengen het water niet regtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder. De alzoo bij elkander behoorende polders hebben gelijke tint.

Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.

Registreerks op zee of rivieren uitwaterende voorboezems hebben de kleur, die gedacht kan worden aan de zee en rivieren als algemeene boezem te zijn gegeven.

Voorboezems van molens, al zijn zij ook door een sluisje met wachtdeur van den boezem gescheiden, zijn voorgesteld als tot dien boezem behoorende.

Molensluisjes en inlaatduikers zijn niet in het rood aangegeven, uitgezonderd die welke in hooge zee- of rivierwaterkeeringen zijn gelegen.

Tot meer duidelijke aanwijzing van de boezemwateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.

De banken en dieptelijnen buitengaats duiden den toestand aan in 1857; in de riviermonden dien van 1869. De met een bias aangeduide hoog- en laagwaterlijnen zijn gemeten in 1869; evenzoo de duinvoet.

De blaauwe cijfers geven de diepte der rivieren aan in decimeters onder de aangenomene middelbare eb, zijnde die van de zomermaanden der jaren 1851—1860.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Schepdradwatermolen.
- Teeken ter onderscheiding van seinmolens.
- Kleine watermolen.
- Dij bemalingswerktuigen, die het water op den boezem uitslaan, is geen cijfer gesteld; bij die, welke het aan de uitslaande molens toemalen, het cijfer 2; bij weder lager geplaatste het cijfer 3; enz.
- Uitwateringsluis (U. sl.) Sluizen die tot een ander doel dienen, behalve schutsluizen, worden aangegeven door dit teeken en nader omschreven.
- Duiker onder door een waterleiding.
- Peilschaal.
- Peilmerksteen.
- Zomerpeil van polders.
- Cijfers zonder voorafgaande letter geven terreinshoogten aan.
- Hoogwaterlijn
- Laagwaterlijn.
- Duinvoet.
- Blaauwe cijfers met een V er voor geplaatst, duiden niet de plaatselijke diepte aan, maar de geringste diepte in decimeters van het vaarwater over een rivierak.
- Aangenomen middelbare eb, zijnde die over de zomermaanden der jaren 1851—1860.
- Straat-, grind-, schulpwegen, enz.
- Dijkshoogte.
- Kadehoogte.
- Zee- of rivierdijk.
- Doorbraak met jaartal.
- De grootte der polders is gegeven in Hectaren (HA), volgens meting op de kaart. Getallen, met het teeken + of — er voor geplaatst, geven hoogten aan in meters boven of beneden Amsterdamsch peil (A.P.).

BOEZEMS.

- Kleur van de registreerksch op zee of rivieren uitwaterende polders en voorboezems (veronderstelde kleur der zee en rivieren).
- Schieboezem.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 385 Hectaren; oppervlakte van de polders, die op den boezem uitwateren ongeveer 28200 Hectaren.

Oppervlakte van de boezemlanden, hooge gronden en duinen, die er hun water op lozen ongeveer 8700 Hectaren; de gemiddelde stand van den boezem over de drie jaren 1866—1868, waargenomen te Delft, was $\pm$ 0.18.

De hoogste en laagste stand over de jaren 1858 tot 1867, gedurende de maanden October tot April, waargenomen aan het Boerenverlaat te Rotterdam, was:

Hoogste stand 3 December 1863 . . . $\pm$ 0.10.

Laagste " 30 November 1863 . . . $\pm$ 0.62.

Het maalpeil is $\pm$ 0.24. (Men houdt zich daar echter niet altijd strikt aan.)

De kaden langs den boezem hebben eene hoogte van $\pm$ 0.26.

De boezem ontlaat zich op de Nieuwe Maas en het Scheur door 11 sluizen.

Op de Nieuwe Maas:

door de schutsluis het Spui te Rotterdam,

de schutsluis te Delfshaven,

de schutsluis te Schiedam,

de sluis aan de Vijfsluizen tusschen Schiedam en Vlaardingén,

drie sluizen te Vlaardingén waarvan één als schutsluis ingerigt is;

Op het Scheur:

door drie sluizen in en bij Maassluis en door de Oranjesluis.

De afstroming door de sluis te Delfshaven heeft alleen plaats als het voor de scheepvaart niet hinderlijk is, terwijl op die Schiedam geene verplichting rust om den boezem te laten afstromen.

Bij onvoldoende lozing wordt de boezem afgemalen door een stoomschepdradwatermolen, groot 100 paardekrachten aan de Vijfsluizen, die met October 1864 in werking gesteld is.

De inlating van water geschiedt aan de Vijfsluizen, aan de Oranjesluis en somtijds ook te Maassluis.

BUITENWATERSTANDEN.

(Waargenomen aan de Rijkspelschalen.)

Noordzee.	
Hoek van Holland (noordelijke dam).	
De gemiddelde stand over de twee jaren 1866—1867 was:	
vloed	+ 1.04
eb	$\div$ 0.71.
De hoogste en laagste standen over die jaren waren:	
2 December 1867	+ 2.90
31 December 1867	$\div$ 1.45.
Het Scheur.	
Maassluis.	
De gemiddelde stand over de 9 jaren 1859—1867 was:	
vloed	+ 0.90
eb	$\div$ 0.42.
Nieuwe Maas.	
Vlaardingén.	
De gemiddelde stand over de jaren 1862—1867 was:	
vloed	+ 0.94
eb	$\div$ 0.32.
Vijfsluizen.	
Over dezelfde jaren.	
vloed	+ 0.93
eb	$\div$ 0.31.
Rotterdam.	
Over de jaren 1858—1867.	
vloed	+ 0.98
eb	$\div$ 0.20.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIIK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND.

Zuidholland.

West-Madepolder.
Oost-Madepolder.
Dijkpolder.
Uithofpolder.
West-Eskampolder.
Wippolder.
Schaapoeipolder.
Hoekpolder. (Bestaande uit twee waterstaatkundige polders, waarvan er slechts één op dit blad voorkomt.)
Oud en Nieuw Wateringveldsche polder (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van dien naam, waarvan de laatste met een hoog en een laag gedeelte.)

Wijde in den dag, onder A.P.
Diepte in slagbalk
Schutlengte.
Meter. Meter. Meter.

In de buitenste waterkeeringen.

A. Westelijke uitwateringsluis van den Buiten Nieuwlandschen polder, alsook van polder het Nieuwland, met een vloeddeur en een spui- of toldeur	1.25	0.25
B. Oostelijke uitwateringsluis van den Buiten Nieuwlandschen polder, met een vloeddeur en een spui- of toldeur	1.10	0.50
C. Spuisluis van Delfland, met een paar vloed- en een paar ebedeuren	5.75	1.95
D. Uitwateringsluis van den Oranjepolder, een vloeddeur en een schuif	1.75	1.25

In Delflands waterkeering.

E. Keerluis in den Schieboezem (te Staalduinén) met een paar keerdeuren	3.50	1.65
F. Oranjesluis, uitwateringsluis van den Schieboezem, met een paar vloeddeuren	4.70	1.85

OP HET EILAND ROZENBURG.

G. Uitwateringsluis Krabbepolder, een schuif en een deur	1.55	0.55
H. Uitwateringsluis Grasvolder, een schuif en een deur	1.00	0.50
I. Binnendijks ligt in den Schieboezem bij de Oranjesluis.		
I. Keersluis met een paar puntdeuren, dienende om het water door de Oranjesluis ingelaten, te beletten oostwaarts te stroomen	3.13	1.65

ZEE- EN RIVIERWERING.

De zee- en rivierwering, die tot bescherming van het Hoogheemraadschap van Delfland onderhouden wordt, bestaat uit de duinketen die zich langs de westkust van dat waterschap uitstrekt en uit den Maasdijk.

Van af strandpaal n°. 110 tot aan het punt van vereeniging van den Maasdijk met den Noordlandschen dijk, heeft men wegens de sterke afnemng van den duinketen een slaperdijk aangelegd.

De Maasdijk zelf is ten gevolge van latere indijkingen voor een groot gedeelte slaperdijk geworden; zoo loopt de duinketen als zeevering door tot aan den dijk van den Buitennieuwlandschen polder; achter dien duinketen heeft men nog de bedijking van den Noordlandschen polder en van polder Nieuwland, beide hooge waterkeeringen.

De bedijking van den Buitennieuwlandschen polder is verder waterkeering tot den dijk tusschen de Oranje- en de Spuisluis.

De waterkeering wordt dan gevormd door dien dijk zelf tot aan de Spuisluis, den verbindingsdijk van die sluis met den Oranjedijk, daarna door dien dijk zelf en de dijken van den Steenendijkpolder en van den Nieuwlandschen en Kapelpolder tot de aansluiting aan den Maasdijk te Maassluis.

De opgenoemde dijken worden ieder op zich zelf door de daarachter liggende polders onderhouden. De Maasdijk daarentegen wordt door het Hoogheemraadschap van Delfland onderhouden.

Dit bestuur onderhoudt ook de duinen, voor zoover zij zich binnen de grenzen van zijn waterschap uitstrekken, door helm- en strooieplantingen en het stellen van rietschuttingen.

Het strand van Delfland heeft gedurende een groot aantal jaren aan sterke afnemng blootgestaan. Volgens de oude kaarten van Delfland bedraagt die afnemng van Terheyde tot voor den polder het Nieuwland van het jaar 1712 tot 1863 528 à 565 meter. Tot bescherming van het strand bestaan er tegenwoordig 49 besteede rijsen hoofden, bekend onder den naam van Delflandsche hoofden.

De lengte der duinketen van het kanaal te Katwijk tot de doorgraving van den hoek van Holland bedraagt 32350 meter ongeveer.

De breedte is zeer verschillend, zij is b. v. te Loosduinen gemiddeld 400 meter en op sommige plaatsen niet meer dan 15 meter.

Van af den hoek van Holland tot voorbij Loosduinen worden de duinen regelmatig geslecht tot de hoogte van + 6.50.

Sedert het jaar 1843 wordt het strand van Kijkduin tot den hoek van Holland jaarlijks gemeten. Hiartoe zijn op het strand op afstanden van 1000 meter strandpalen geplaatst. De meting geldt zooveel den voet van het duin als de hoog en laag waterlijnen. De uitkomsten worden geregeld in daartoe bestemde registers bijgeschreven.

De zee- en rivierwering op het eiland Rozenburg bestaat uit den Krabbedijk, welke door de gecombineerde Krabben en Grasvolders onderhouden wordt.

Die dijk sluit aan de zijde van de Nieuwe Maas aan den dijk van den Nieuwen polder en aan de zijde van het Scheur aan den Vinkenschen dijk.

De zee- of rivierwering op het eiland Voorne en Putten bestaat uit de duinketen, die zich langs de westkust van het eiland uitstrekt en ten noorden bij Zeeburg aansluit aan den Noorddijk, vervolgens de Oost Voorne'sche Heindijk, daarna de Oosterlandsche of Steendijk; zooveel de duinen als de genoemde dijken en eenige hoofden daarvoor gelegen zijn in onderhoud bij het Hoogheemraadschap van Voorne.

POLDERS, ENZ.

Polders.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend.

De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Hoogheemraadschap Delfland.

Zie voor de polders, die tot het Hoogheemraadschap behooren, de opgaven boven de kaart.

Bij het Hoogheemraadschap zijn in onderhoud de duinen en de zeedijken die den waterkeerenden ring van dit waterschap uitmaken.

Oude Broekpolder. (Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.)
Nieuwe Broekpolder. (Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.)
Boschpolder.
Poelpolder.
Polder 't Oude Land.
Vlietpolder. (Bestaande uit drie waterstaatkundige delen.)
Oude Lierpolder. (Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.)
Groeneveldsche polder.
Woudsche polder. (Bestaande uit twee waterstaatkundige polders, waarvan één met een hoog en een laag gedeelte.)
Polder de Woudsche droogmakerij.
Klaas Engelbrechtspolder (Hodenpijlsche polder).
Dorppolder. (Bestaande uit een laag en twee kleine hooge gedeelten.)
Kralingerpolder. (Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.)
Hoefpolder. (Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.)
Oude Campspolder.
Dijkpolder.
Commandeurspolder.
Duifpolder.
Foppenpolder.
Sluispolder.
Polder Aalkeet Buiten.

BUITENPOLDERS.

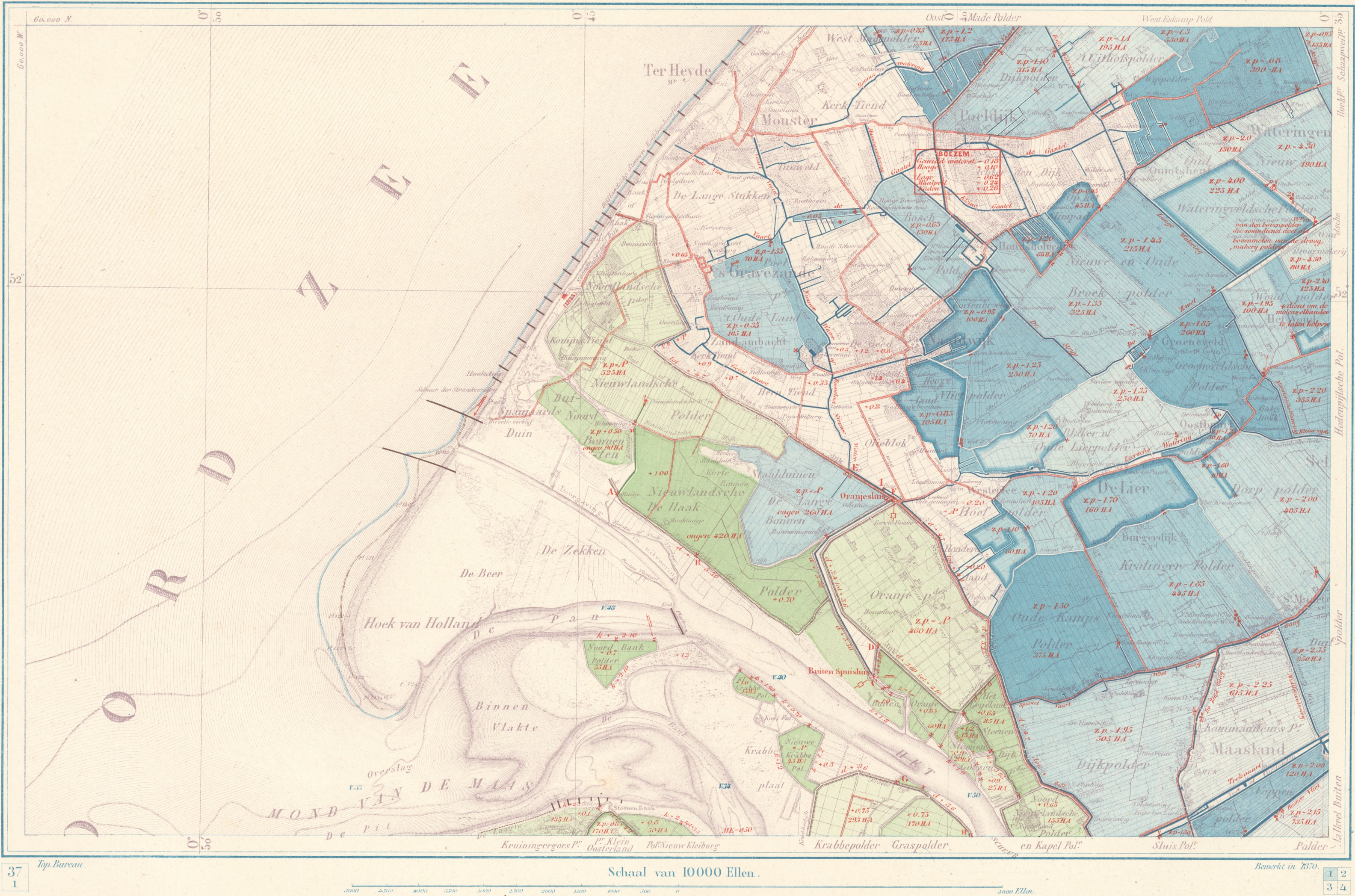
Noordlandsche polder. } (Maken te zamen één waterstaatkundigen
Polder het Nieuwland. } polder uit.)
Buiten Nieuwlandsche polder. (Bestaande uit twee waterstaatkundige polders.)
Staalduinén en de Lange Bonnen.
Oranjepolder.
Buiten Oranjepolder. (Bestaande uit vier waterstaatkundige polders.)
de Steenen Gorzen. (Bestaande uit twee waterstaatkundige polders.)
Steenendijkpolder.
Noord Nieuwlandsche en Kapelpolder.

EILANDEN.

ROZENBURG

waarop voorkomen de geheel op zich zelf staande polders:

Noordbankpolder.
Kleine Krabbepolder.
Koningspolder.
Gecombineerde Krabben en Grasvolders. (Bestaande uit twee waterstaatkundige polders van die namen, waarvan alleen de laatste op dit afzonderlijk bestuur een bijzondere belang.)

Het heeft toezigt, zooveel binnen als buiten den ring van het Hoogheemraadschap, op de sluizen en andere werken in die zeevering gelegen of daarmede in verband staande en niet in onderhoud zijnde bij dit waterschap.

Buitendien heeft het eenigermate toezigt op de huishoudelijke belangen van elken in het Hoogheemraadschap gelegen polder.

De oprigting van het Hoogheemraadschap is geaprobeerd bij octrooi van 21 Januarij 1630.

Het tegenwoordige reglement van bestuur maakt deel uit van 'het reglement op het Gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten', goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 28 Junij 1868, n°. 27.

VERVEENINGEN EN DROOGMAKERIEN.

Woudsche droogmakerij. Het octrooi tot verveening is verleend op 12 Januarij 1804.

De droogmaking heeft plaats gehad in de jaren 1845—1847, volgens Koninklijk besluit van 21 October 1845, n°. 51.

Oude Broekpolder. Het octrooi tot verveening en weder droogmaking is verleend bij Koninklijk besluit van 23 September 1830. De verveening moet binnen 60 jaar voltooid zijn en daarna moet de plas drooggemaakt worden.

Nieuw-Wateringveldsche polder. Drooggemaakt in 1847—1849, volgens Koninklijk besluit van 25 November 1846, n°. 63.

BEDIJINGEN.		Jaar van verleend octrooi, bedijking of heeding.
Delfland.		
Polder het Nieuwland en de Buiten Nieuwlandsche polder .	octr.	1415
Oranjepolder.	bed. na	1618
De Noord Nieuwlandsche en Kapelpolder.	octr.	1396
Rozenburg.		
De gecombineerde Krabben en Grasvolders	octr.	1806